

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 30 września 1981 r.

Nr 24

TREŚĆ:
Poz.:

USTAWY:

122 — z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych	265
123 — z dnia 25 września 1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego	271
124 — z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji	270

UCHWAŁY RADY PAŃSTWA:

125 — z dnia 17 września 1981 r. w sprawie siedzib i terytorialnego zasięgu działania okręgowych urzędów kontroli publikacji i widowisk	278
126 — z dnia 17 września 1981 r. w sprawie regulaminu sprawowania kontroli publikacji i widowisk	278

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

127 — z dnia 24 sierpnia 1981 r. w sprawie organizacji i zadań gminnej służby rolnej	280
128 — z dnia 7 września 1981 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej	281
129 — z dnia 7 września 1981 r. w sprawie najniższych emerytur i rent	281
130 — z dnia 14 września 1981 r. w sprawie płatnych urlopów dodatkowych dla pracowników zatrudnionych w niektórych zakładach pracy podległych Ministrowi Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego	284

122

USTAWA

z dnia 25 września 1981 r.

o przedsiębiorstwach państwowych.

Rozdział 1

-Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Przedsiębiorstwo państwowe jest podstawową jednostką organizacyjną gospodarki narodowej, służącą zaspokajaniu potrzeb społecznych, tworzoną w celu osiągnięcia efektywnych ekonomicznie wyników przez produkcję dóbr, świadczenie usług lub inną działalność.

2. Przedsiębiorstwo jest samodzielną, samorządną i samofinansującą się jednostką gospodarczą, posiadającą osobowość prawną.

Art. 2. Przedsiębiorstwo państwowe, gospodarując wydzieloną częścią mienia ogólnonarodowego, prowadzi samodzielnie działalność gospodarczą zgodnie z celami narodowego planu społeczno-gospodarczego.

Art. 3. Przedsiębiorstwo państwowe stwarza warunki sprzyjające kształtowaniu się socjalistycznych stosunków pracy i zasad współżycia społecznego.

Art. 4. 1. Organy przedsiębiorstwa samodzielnie podejmują decyzje oraz organizują działalność we wszystkich sprawach przedsiębiorstwa, zgodnie z przepisami prawa i w celu wykonania zadań przedsiębiorstwa.

2. Organy państwowe mogą podejmować decyzje w zakresie działalności przedsiębiorstwa państwowego tylko w wypadkach przewidzianych przepisami ustawowymi.

Art. 5. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi zakres stosowania przepisów ustawy do przedsiębiorstw państwowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz Ministrowi Finansów, a także przedsiębiorstw podległych Ministrowi Sprawiedliwości, działających przy zakładach karnych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi również zakres stosowania przepisów ustawy do przedsiębiorstw państwowych wykonujących w całości lub w przeważającej części zadania dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa Państwa, a także do wykonujących te zadania jednostek organizacyjnych innych przedsiębiorstw.

Art. 6. Przepisów ustawy, z wyjątkiem przepisów o rejestrze przedsiębiorstw państwowych, nie stosuje się do:

- 1) przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”,
- 2) przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”,
- 3) przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Linie Lotnicze LOT”,
- 4) Państwowego Zakładu Ubezpieczeń,
- 5) banków,
- 6) przedsiębiorstw państwowych tworzonych na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) ustawy z dnia 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. Nr 63, poz. 494 z późniejszymi zmianami).

Rozdział 2

Tworzenie przedsiębiorstw państwowych.

Art. 7. Przedsiębiorstwa państwowe mogą być tworzone jako:

- 1) przedsiębiorstwa działające na zasadach ogólnych,
- 2) przedsiębiorstwa użyteczności publicznej.

Art. 8. 1. Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej mają przede wszystkim na celu bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb ludności. W szczególności przedsiębiorstwa te mają na celu produkcję lub świadczenie usług w zakresie:

- 1) inżynierii sanitarnej,
- 2) komunikacji miejskiej,
- 3) zaopatrzenia ludności w energię elektryczną, gazową i ciepłą,
- 4) zarządu państwowymi zasobami lokalowymi,
- 5) zarządu państwowymi terenami zielonymi,
- 6) zarządu uzdrowiskami,
- 7) usług pogrzebowych i utrzymania urządzeń cmentarnych,
- 8) usług kulturalnych.

2. Organ założycielski, w granicach obowiązujących przepisów, określa zakres i warunki, na jakich przedsiębiorstwa użyteczności publicznej obowiązane są świadczyć usługi na rzecz ludności.

3. Organ założycielski ma obowiązek dotowania działalności przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, którego działalność jest nierentowna, ale konieczna ze względu na potrzebę zaspokajania potrzeb ludności.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i zasady działania przedsiębiorstw użyteczności publicznej.

Art. 9. 1. Przedsiębiorstwa państwowe tworzą:

- 1) naczelne oraz centralne organy administracji państwowej,
- 2) terenowe organy administracji państwowej na podstawie uchwały właściwej rady narodowej,

zwane w dalszych przepisach ustawy organami założycielskimi.

2. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa określa jego nazwę, rodzaj, siedzibę i przedmiot działania.

3. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa użyteczności publicznej może określać również zasady i warunki powoływania zakładów, filii, oddziałów oraz innych wewnętrznych jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa, które sporządzają bilans.

Art. 10. 1. Terenowe organy administracji państwowej, na podstawie uchwał zainteresowanych rad narodowych, mogą tworzyć wspólne przedsiębiorstwa państwowe.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i tryb tworzenia przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1.

Art. 11. 1. Przedsiębiorstwa państwowe mogą utworzyć wspólne przedsiębiorstwo w drodze umowy.

2. Podstawą zawarcia umowy o utworzeniu wspólnego przedsiębiorstwa państwowego są uchwały rad pracowniczych przedsiębiorstw zawierających umowę.

3. Do utworzenia wspólnego przedsiębiorstwa stosuje się odpowiednio przepisy art. 9 ust. 2 i art. 12.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i tryb tworzenia przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1.

Art. 12. 1. Utworzenie przedsiębiorstwa państwowego poprzedza postępowanie przygotowawcze, które ma na celu zbadanie i ocenę potrzeby oraz warunków utworzenia przedsiębiorstwa.

2. Organ zamierzający utworzyć przedsiębiorstwo państwowe powołuje w tym celu zespół przygotowawczy, który dokonuje niezbędnych ustaleń i przedstawia swoją opinię.

3. W skład zespołu przygotowawczego wchodzi przedstawiciele Ministra Finansów, banku, rady narodowej i terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, właściwego naczelnego lub centralnego organu administracji państwowej, zainteresowanych związków zawodowych, właściwego stowarzyszenia naukowego, społeczno-zawodowego lub naukowo-technicznego, oraz organizacji działających na rzecz ochrony środowiska.

4. Organ zamierzający utworzyć przedsiębiorstwo państwowe może również powołać do składu zespołu przygotowawczego inne osoby niż określone w ust. 3.

Rozdział 3

Przedsiębiorstwa mieszane.

Art. 13. 1. Organy administracji państwowej mogą tworzyć przedsiębiorstwa międzynarodowe wspólnie z innymi państwami.

2. Warunki tworzenia i zasady funkcjonowania takich przedsiębiorstw określają porozumienia i umowy między zainteresowanymi państwami.

Art. 14. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może utworzyć w drodze umowy przedsiębiorstwo mieszane z podmiotem zagranicznym.

2. Warunki tworzenia oraz zasady funkcjonowania przedsiębiorstw mieszanych z podmiotem zagranicznym określają odrębne przepisy ustawowe.

Art. 15. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może utworzyć w drodze umowy przedsiębiorstwo mieszane z organizacją spółdzielczą.

2. Podstawą zawarcia umowy przez przedsiębiorstwo państwowe z organizacją spółdzielczą w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa mieszane jest uchwała rady pracowniczej przedsiębiorstwa.

3. Warunki tworzenia oraz zasady funkcjonowania przedsiębiorstw państwowo-spółdzielczych określają odrębne przepisy ustawowe.

Art. 16. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może utworzyć w drodze umowy przedsiębiorstwo mieszane z organizacją społeczną ludu pracującego.

2. Do przedsiębiorstw, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 15 ust. 2 i 3.

Rozdział 4

Statut przedsiębiorstwa.

Art. 17. 1. Statut przedsiębiorstwa reguluje strukturę organizacyjną przedsiębiorstwa oraz inne sprawy przewidziane w niniejszej ustawie.

2. Statut uchwała ogólne zebranie pracowników na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa.

Art. 18. 1. Zatwierdzenia przez organ założycielski wymagają statuty następujących przedsiębiorstw państwowych:

- 1) użyteczności publicznej,
- 2) handlu zagranicznego,
- 3) stacji radiowych i telewizyjnych, przemysłu teleelektronicznego, transportu samochodowego i budownictwa łączności,
- 4) Państwowej Komunikacji Samochodowej oraz zakładów naprawczych taboru kolejowego.

2. Podjęcie decyzji w sprawie zatwierdzenia statutu powinno nastąpić w możliwie krótkim terminie, nie dłuższym jednak niż 3 miesiące od przedłożenia statutu organowi założycielskiemu.

Rozdział 5

Rejestr przedsiębiorstw państwowych.

Art. 19. 1. Przedsiębiorstwo państwowe podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych.

2. Organami rejestracyjnymi są sądy. Właściwość tych sądów, w trybie określonym w przepisach o ustroju sądów powszechnych, ustala Minister Sprawiedliwości.

Art. 20. 1. Do wniosku o wpis przedsiębiorstwa państwowego do rejestru przedsiębiorstw państwowych dołącza się: odpis aktu o utworzeniu przedsiębiorstwa, statut oraz inne dokumenty, których złożenia wymagają przepisy wydane na podstawie niniejszej ustawy oraz przepisy szczególne.

2. Organ rejestracyjny bada zgodność z prawem treści dokumentów stanowiących podstawę dokonania wpisu do rejestru.

3. Rejestr przedsiębiorstw państwowych jest dostępny dla osób mających w tym interes prawny, z wyłączeniem danych objętych tajemnicą państwową i gospodarczą.

Art. 21. Przedsiębiorstwo państwowe uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

Art. 22. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi zasady i sposób prowadzenia rejestru przedsiębiorstw państwowych, dane podlegające wpisowi do tego rejestru, wymagania dla wniosku o wpis do rejestru, tryb postępowania przy dokonywaniu wpisów, zmian i skreśleń w rejestrze, zasady udostępniania rejestru oraz wypadki i warunki wydawania odpisów i wyciągów z tego rejestru.

Rozdział 6

Łączenie, podział i likwidacja przedsiębiorstw.

Art. 23. 1. Łączenie, podział i likwidację przedsiębiorstwa państwowego, utworzonego w trybie określonym w art. 9, zarządza organ założycielski z własnej inicjatywy bądź na wniosek rady pracowniczej przedsiębiorstwa, z

tym że łączenie i podział przedsiębiorstwa wymaga zgody rady pracowniczej przedsiębiorstwa.

2. O łączeniu, podziale i likwidacji przedsiębiorstwa utworzonego przez zawarcie umowy stanowią wspólnie strony, które umowę zawarły.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi warunki i tryb łączenia, podziału i likwidacji przedsiębiorstw państwowych.

Art. 24. 1. Projekt dokonania połączenia, podziału oraz likwidacji przedsiębiorstwa państwowego przedstawia się ogólnemu zebraniu pracowników lub radzie pracowniczej przedsiębiorstwa oraz związkowi zawodowemu działającemu w przedsiębiorstwie w celu uzyskania opinii.

2. W wypadku wniosku o likwidację przedsiębiorstwa opinia może zawierać propozycje zmierzające do wyprzedzenia przedsiębiorstwa z trudnej sytuacji gospodarczej.

Art. 25. 1. Przed podjęciem decyzji o połączeniu, podziale lub likwidacji przedsiębiorstwa przeprowadza się postępowanie przygotowawcze.

2. Do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego organ założycielski powołuje zespół przygotowawczy. Zespół ten ma zbadać przyczyny, cel, potrzebę i warunki zamierzonych zmian organizacyjnych oraz przedstawić opinię.

3. Skład zespołu przygotowawczego określają przepisy art. 12 ust. 3 i 4.

Art. 26. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może być postawione w stan upadłości.

2. Warunki, zasady i tryb postępowania upadłościowego określają przepisy odrębnej ustawy.

Rozdział 7

Organizacja przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 27. 1. Tworzenie zakładów i innych jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa państwowego, system kontroli wewnętrznej, stosunki prawne między jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa oraz zasady występowania w stosunkach prawnych z innymi jednostkami organizacyjnymi określa statut przedsiębiorstwa.

2. W przedsiębiorstwie wielozakładowym zakres praw i obowiązków zakładów powinien odpowiadać charakterowi ich działalności oraz warunkom i potrzebom.

Art. 28. 1. Regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa państwowego określa szczegółowo zakres działania, podział czynności i odpowiedzialność osób pełniących funkcje kierownicze i samodzielne w przedsiębiorstwie.

2. Regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa ustala dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pracowniczej.

Art. 29. 1. Statut przedsiębiorstwa państwowego może przewidywać powołanie jako organów doradczych i opiniodawczych dyrektora — kolegium przedsiębiorstwa oraz rady techniczno-ekonomicznej.

2. Członków tych organów powołuje dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 30. 1. Statut przedsiębiorstwa może przewidywać powołanie przez dyrektora przedsiębiorstwa komisji do rozstrzygania sporów majątkowych między jednostkami organizacyjnymi, wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa.

2. Komisji przewodniczy radca prawny przedsiębiorstwa.

3. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, orzeczenie komisji jest ostateczne.

Rozdział 8

Organy przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 31. Organami przedsiębiorstwa państwowego są: ogólne zebranie pracowników (delegatów), rada pracownicza i dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 32. Kompetencje ogólnego zebrania pracowników (delegatów) i rady pracownicznej określa ustawa o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 33. 1. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego zarządza przedsiębiorstwem i reprezentuje je na zewnątrz.

2. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego, działając zgodnie z przepisami prawa, podejmuje decyzje samodzielnie i ponosi za nie odpowiedzialność.

Art. 34. 1. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje i odwołuje organ założycielski bądź rada pracownicza. W stosunku do decyzji powołującej lub odwołującej dyrektora organom tym przysługuje wzajemnie prawo do zgłoszenia umotywowanego sprzeciwu w terminie nie przekraczającym dwóch tygodni.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, w porozumieniu ze związkami zawodowymi, ustali listę przedsiębiorstw o podstawowym znaczeniu dla gospodarki, w których dyrektora powołuje i odwołuje organ założycielski w trybie przewidzianym w ust. 1.

3. Dyrektora przedsiębiorstwa użyteczności publicznej powołuje i odwołuje organ założycielski w trybie przewidzianym w ust. 1.

4. W wypadku nieuwzględnienia sprzeciwu organowi, który go wniósł, przysługuje prawo zwrócenia się o rozstrzygnięcie do sądu. Orzeczenie sądu jest ostateczne.

5. W przedsiębiorstwach nowo organizowanych pierwszego dyrektora przedsiębiorstwa powołuje organ założycielski. W tym samym trybie następuje powołanie dyrektora, jeżeli rada pracownicza przedsiębiorstwa nie wykorzystwała uprawnień przewidzianych w ust. 1, w terminie zapewniającym należyłą ciągłość pracy przedsiębiorstwa.

6. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje się na okres pięciu lat lub na czas nie określony.

Art. 35. 1. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje się spośród kandydatów wyłanianych w drodze konkursu.

2. W celu przeprowadzenia konkursu organ uprawniony do powołania dyrektora tworzy komisję konkursową w składzie: trzech przedstawicieli rady pracownicznej oraz po jednym przedstawicielu: organu założycielskiego, banku finansującego działalność przedsiębiorstwa, związków zawodowych, organizacji politycznych, organizacji młodzieżowych oraz Naczelnej Organizacji Technicznej — działających w przedsiębiorstwie.

3. Komisja konkursowa wyłania kandydatów, oceniając ich przydatność do kierowania danym przedsiębiorstwem ze względu na ich kwalifikacje fachowe, postawę moralną i społeczną oraz umiejętność współżycia z ludźmi.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa zasady przeprowadzania konkursu.

Art. 36. Zastępcę dyrektora przedsiębiorstwa oraz głównego księgowego powołuje i odwołuje dyrektor przedsiębiorstwa za zgodą rady pracownicznej.

Art. 37. 1. Rada pracownicza przedsiębiorstwa może wystąpić do organu założycielskiego z wnioskiem o odwołanie dyrektora przedsiębiorstwa powołanego przez ten organ, jeżeli dyrektor:

— swoją działalnością poważnie narusza przepisy prawa,
— swoją nieprawidłową pracą powoduje, że przedsiębiorstwo nie osiąga zadowalających wyników gospodarczych.

2. Rada pracownicza może wystąpić do dyrektora przedsiębiorstwa z umotywowanym wnioskiem o odwołanie zastępcy dyrektora.

3. Organ, który otrzymał wniosek rady pracownicznej w sprawie określonej w ust. 1, zobowiązany jest w ciągu dwóch tygodni uwzględnić wniosek albo przeprowadzić postępowanie wyjaśniające. Jeżeli zarzuty w toku postępowania wyjaśniającego zostaną potwierdzone, organ założycielski obowiązany jest w ciągu siedmiu dni uwzględnić wniosek.

4. W wypadku rozbieżności stanowisk w odniesieniu do wyników postępowania wyjaśniającego rada pracownicza może zgłosić sprzeciw, który podlega rozpatrzeniu w trybie art. 57.

Rozdział 9

Mienie przedsiębiorstwa.

Art. 38. 1. Organ założycielski lub strony zawierające umowę o utworzeniu przedsiębiorstwa wspólnego wyposażają przedsiębiorstwo w środki niezbędne do prowadzenia działalności określonej w akcie prawnym o jego utworzeniu.

2. Przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę.

3. Przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi.

Art. 39. Przedsiębiorstwo państwowe występuje w obrocie we własnym imieniu i na własny rachunek.

Art. 40. 1. Organ założycielski nie może pozbawić przedsiębiorstwa państwowego składników wydzielonego mu lub nabytego przez przedsiębiorstwo mienia.

2. W razie określonej przepisami ustawowymi reorganizacji przedsiębiorstwa państwowego organ założycielski może wyłączyć część mienia i przekazać je innej państwowej jednostce organizacyjnej.

Art. 41. 1. Przedsiębiorstwo państwowe odpowiada za swoje zobowiązania.

2. Przedsiębiorstwo państwowe nie odpowiada za zobowiązania Skarbu Państwa ani innych osób prawnych.

3. Skarb Państwa nie odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa państwowego.

Art. 42. W wypadku likwidacji przedsiębiorstwa o przeznaczeniu majątku decyduje organ założycielski.

Art. 43. 1. Przedsiębiorstwo państwowe, wykonując przysługujące mu w myśl art. 38 ust. 3 uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego wydzielonego mu przy jego utworzeniu oraz nabytego w toku działalności, może zbywać środki trwale innym jednostkom gospodarki uspołecznionej oraz ustanawiać na ich rzecz w stosunku do tych środków ograniczone prawa rzeczowe.

2. W odniesieniu do statków morskich i rzecznych przedsiębiorstwo państwowe może je zbywać także innym niż określone w ust. 1 jednostkom organizacyjnym i osobom, a także obciążać je na rzecz tych jednostek organizacyjnych i osób hipoteką lub zastawem.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wypadki dopuszczające możliwość zbywania przez przedsiębiorstwa państwowe środków trwałych tych przedsiębiorstw innym jednostkom organizacyjnym niż określone w ust. 1, a także innym osobom; rozporządzenie określi także zasady, warunki i tryb zbywania mienia przedsiębiorstw tym jednostkom organizacyjnym i osobom.

4. Czynność prawna dotycząca środków trwałych stanowiących mienie przedsiębiorstwa, sprzeczna z obowiązującymi przepisami, jest nieważna, chyba że nabywca nie wiedział, mimo dołożenia należytej staranności, że zbycie nastąpiło wbrew obowiązującym przepisom.

Rozdział 10

Przedstawicielstwo przedsiębiorstwa.

Art. 44. 1. Do dokonywania czynności prawnych samodzielnie w imieniu przedsiębiorstwa państwowego upoważniony jest dyrektor. Zastępcy dyrektora oraz pełnomocnicy przedsiębiorstwa działają w granicach ich umocowania.

2. Jeżeli czynności prawne, dokonywane przez osoby określone w ust. 1, obejmują rozporządzanie prawem, którego wartość przekracza pięćset tysięcy złotych, lub czynności te mogą spowodować powstanie zobowiązania przedsiębiorstwa do świadczenia o wartości powyżej pięćset tysięcy złotych, do skuteczności oświadczenia woli wymagane jest współdziałanie co najmniej dwóch osób.

Art. 45. 1. Pełnomocników ustanawia i odwołuje dyrektor przedsiębiorstwa.

2. Udzielenie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

3. Udzielenie i odwołanie pełnomocnictwa podlega ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorstw państwowych. Nie dotyczy to pełnomocnictwa do dokonywania poszczególnych czynności oraz ustanawiania pełnomocników procesowych.

Rozdział 11

Działalność przedsiębiorstwa.

Art. 46. 1. Przedsiębiorstwo państwowe prowadzi działalność na podstawie własnego planu. Zgodność planu przedsiębiorstwa z celami narodowego planu społeczno-gospodarczego osiągnięta jest w drodze stosowania ustaw wymienionych w art. 51 i przepisów art. 54.

2. Plan wieloletni przedsiębiorstwa uchwała ogólne zebranie pracowników przedsiębiorstwa, a plan roczny — rada pracownicza przedsiębiorstwa, na wniosek dyrektora. Plan przedsiębiorstwa powinien uwzględniać możliwości i warunki działalności przedsiębiorstwa oraz interesy załogi.

Art. 47. Przedsiębiorstwo prowadzi działalność na zasadach racjonalnej gospodarki, samofinansowania oraz rachunku ekonomicznego.

Art. 48. 1. Przedsiębiorstwo prowadzi rzetelną rachunkowość oraz sporządza na jej podstawie bilans.

2. Bilans przedsiębiorstwa podlega weryfikacji przez państwowe organy kontroli na zasadach określonych w przepisach szczególnych.

Art. 49. 1. Przedsiębiorstwo państwowe może podjąć działalność w dziedzinie nie przewidzianej w akcie o jego utworzeniu.

2. Jeżeli podjęcie nowej działalności wymaga zaniechania lub znacznego ograniczenia działalności przewidzianej w akcie o utworzeniu przedsiębiorstwa, niezbędne jest uprzednie uzyskanie zgody organu założycielskiego.

3. Podjęcie nowej działalności podlega ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorstw państwowych.

Art. 50. 1. Dyrektor przedsiębiorstwa ma obowiązek zgłosić pisemnie radzie pracowniczej przedsiębiorstwa, bankowi finansującemu oraz organowi założycielskiemu, że przedsiębiorstwo prowadzi działalność gospodarczą ze stratą.

2. W wypadku określonym w ust. 1, na wniosek rady pracowniczej przedsiębiorstwa lub z własnej inicjatywy, organ założycielski powoła komisję w celu zbadania i oceny stanu gospodarczego przedsiębiorstwa i przedstawienia wniosków.

3. Po rozpatrzeniu wniosków komisji, zaopiniowanych przez radę pracowniczą, organ założycielski podejmuje decyzje wynikające z przepisów ustawy.

Art. 51. 1. Odrębne ustawy określają obowiązujące przedsiębiorstwo-zasady:

- 1) planowania i sprawozdawczości statystycznej,
- 2) finansowania i opodatkowywania,
- 3) tworzenia i wykorzystywania funduszy,
- 4) ustalania cen.

2. Uprawnienia i obowiązki przedsiębiorstwa wynikają również z przepisów innych ustaw niż określone w ust. 1.

Rozdział 12

Nadzór nad przedsiębiorstwem państwowym.

Art. 52. 1. Organ założycielski dokonuje kontroli i oceny działalności przedsiębiorstwa oraz pracy dyrektora.

2. Organ założycielski ma prawo władczo wkraczać w sprawy przedsiębiorstwa tylko w wypadkach przewidzianych przepisami ustawowymi.

Art. 53. Akt o utworzeniu przedsiębiorstwa może przewidzieć, że uprawnienia organu założycielskiego w zakresie nadzoru, określone w niniejszej ustawie, mogą być przekazane powołanej przez ten organ radzie nadzorczej.

Art. 54. 1. Organ założycielski ma prawo nałożyć na przedsiębiorstwo obowiązek wprowadzenia do planu przedsiębiorstwa zadania lub wyznaczyć przedsiębiorstwu zadanie poza planem, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby obrony kraju, w wypadku klęski żywiołowej bądź w celu wykonania zobowiązań międzynarodowych.

2. W wypadku określonym w ust. 1 organ założycielski zapewnia przedsiębiorstwu środki niezbędne do wykonania nałożonego na przedsiębiorstwo zadania.

3. Wykonanie zadania następuje na podstawie umowy zawartej między przedsiębiorstwem a jednostką organizacyjną wskazaną przy nakładaniu zadania.

Art. 55. Organ założycielski, w razie stwierdzenia, że decyzja dyrektora jest sprzeczna z prawem, wstrzymuje jej wykonanie oraz zobowiązuje dyrektora do jej zmiany lub cofnięcia.

Art. 56. 1. Organ założycielski ma prawo zawiesić dyrektora przedsiębiorstwa w jego czynnościach w wypadku, gdy dalsze pełnienie przez niego funkcji stanowi istotne naruszenie prawa lub zagraża podstawowym interesom gospodarki narodowej. O podjętej decyzji organ założycielski powiadamia radę pracowniczą.

2. W razie zawieszenia dyrektora przedsiębiorstwa w czynnościach, organ założycielski wyznacza tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa na okres nie przekraczający sześciu miesięcy.

3. Rada pracownicza i dyrektor przedsiębiorstwa mogą w stosunku do decyzji określonych w ust. 1 i 2 zgłosić sprzeciw, który podlega rozpatrzeniu w trybie przewidzianym w art. 57.

Art. 57. 1. Dyrektorowi przedsiębiorstwa oraz radzie pracowniczej przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu w stosunku do decyzji podjętych wobec przedsiębiorstwa przez organ sprawujący nad nim nadzór.

2. Sprzeciw wraz z jego uzasadnieniem wnosi się do organu, który decyzję wydał, w terminie siedmiu dni od daty jej przekazania. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie decyzji.

3. W razie podtrzymania decyzji przez organ, do którego został skierowany sprzeciw, dyrektorowi przedsiębiorstwa oraz radzie pracowniczej przysługuje prawo wniesienia w ciągu siedmiu dni sprawy do sądu. Sąd w terminie czternastu dni wyznacza rozprawę.

Art. 58. 1. W razie doznania szkody z powodu wykonania decyzji organu sprawującego nadzór, przedsiębiorstwo może żądać od tego organu odszkodowania.

2. Spory wynikłe na tle przepisu ust. 1 rozstrzyga sąd.

3. Z żądaniem odszkodowania może wystąpić dyrektor przedsiębiorstwa lub rada pracownicza przedsiębiorstwa.

Rozdział 13

Zrzeszenia przedsiębiorstw państwowych.

Art. 59. Przedsiębiorstwa państwowe mogą w celach ekonomicznie uzasadnionych tworzyć zrzeszenia.

Art. 60. 1. Utworzenie zrzeszenia przedsiębiorstw państwowych następuje na podstawie umowy zawartej za zgodą rad pracowniczych przedsiębiorstw tworzących zrzeszenie oraz podlegającej zatwierdzeniu organów założycielskich. Organy założycielskie odmówią zatwierdzenia umowy, jeżeli jest ona niezgodna z przepisami ustawowymi.

2. W wyjątkowym wypadku społecznie i gospodarczo niezbędnym Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii właściwych komisji sejmowych, może ustanowić obowiązek utworzenia zrzeszenia określonych przedsiębiorstw oraz zobowiązać te przedsiębiorstwa do zawarcia umowy o utworzeniu zrzeszenia na okres do pięciu lat.

Art. 61. 1. Umowa o utworzeniu zrzeszenia przedsiębiorstw określa nazwę zrzeszenia, nazwy przedsiębiorstw zrzeszonych, cel i przedmiot działania, organy zrzeszenia i środki niezbędne do realizacji jego celu.

2. Szczegółowy zakres działania zrzeszenia i jego organów określa statut zrzeszenia uchwalony przez radę zrzeszenia.

Art. 62. 1. Zrzeszenie przedsiębiorstw podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych.

2. Zrzeszenie przedsiębiorstw uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

Art. 63. 1. Organem zarządzającym zrzeszeniem przedsiębiorstw państwowych jest rada zrzeszenia.

2. Dyrektor i przedstawiciel rady pracowniczej przedsiębiorstwa należącego do zrzeszenia wchodzi w skład rady zrzeszenia.

3. Rada zrzeszenia wybiera przewodniczącego spośród swoich członków.

Art. 64. 1. Organem wykonawczym rady zrzeszenia jest dyrektor powoływany i odwoływany przez radę zrzeszenia.

2. Dyrektora zrzeszenia, o którym mowa w art. 60 ust. 2, powołuje się i odwołuje za zgodą organu sprawującego nadzór nad zrzeszeniem.

3. Zakres działania dyrektora określa umowa lub statut zrzeszenia.

4. Do powoływania dyrektora zrzeszenia przepis art. 35 stosuje się odpowiednio.

Art. 65. Przedsiębiorstwo państwowe może za zgodą rady pracowniczej w trybie określonym w umowie bądź w statucie zrzeszenia wystąpić ze zrzeszenia, którego utworzenie nie wynikało z obowiązku nałożonego na podstawie art. 60 ust. 2.

Art. 66. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi tryb i warunki tworzenia zrzeszeń przedsiębiorstw państwowych, o których mowa w art. 60 ust. 2, oraz określi zakres nadzoru i organy powołane do jego sprawowania.

Rozdział 14

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 67. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy organami założycielskimi przedsiębiorstw państwowych stają się naczelne, centralne lub terenowe organy administracji państwowej, które sprawowały nadzór nad tymi przedsiębiorstwami.

2. Podmioty gospodarcze, wpisane w dniu wejścia w życie ustawy do rejestru przedsiębiorstw państwowych, stają się z mocy prawa przedsiębiorstwami państwowymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

3. Organy prowadzące dotychczas rejestr przedsiębiorstw przekażą ten rejestr wraz z należącą do niego dokumentacją, w terminie trzech miesięcy od daty wejścia w życie ustawy, właściwym sądom, ustalonym w trybie przepisu art. 19 ust. 2. Do dnia przekazania tego rejestru organy te prowadzą rejestr na dotychczasowych zasadach.

4. Zjednoczenia przedsiębiorstw państwowych podlegają zniesieniu na zasadach oraz w trybie i terminie ustalonych przez Radę Ministrów.

Art. 68. 1. Dyrektorzy przedsiębiorstw państwowych w okresie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy przedłożą ogólnym zebraniom załóg projekty statutów przedsiębiorstw.

2. Ogólne zebrania załóg uchwalą statuty przedsiębiorstw w okresie jednego miesiąca od dnia przedłożenia projektu.

Art. 69. 1. Traci moc dekret z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1950 r. Nr 18, poz. 111).

2. Przepisy wykonawcze, wydane na podstawie dekretu wymienionego w ust. 1, zachowują moc do czasu zastąpienia ich przepisami wydanymi na podstawie niniejszej ustawy, o ile nie są z nią sprzeczne.

3. Do czasu wydania ustawy, o której mowa w art. 14 ust. 2, w sprawach tych stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Do czasu wydania ustaw przewidzianych w art. 54 ust. 1 oraz dostosowania ustaw wymienionych w tym przepisie do postanowień niniejszej ustawy do przedsiębiorstw państwowych stosuje się przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z tej ustawy.

Art. 70. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1981 r.

Przewodniczący Rady Państwa: H. Jabłoński
Sekretarz Rady Państwa: E. Duda

123

USTAWA

z dnia 25 września 1981 r.

o samorządzie załóg przedsiębiorstwa państwowego.

Rozdział 1

Organy samorządu załóg przedsiębiorstwa.

Art. 1. 1. Załoga uczestniczy w zarządzaniu przedsiębiorstwem państwowym na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

2. Do samorządu załogi przedsiębiorstwa państwowego należy stanowienie w istotnych sprawach przedsiębiorstwa, wyrażanie opinii, podejmowanie inicjatywy i zgłaszanie wniosków oraz sprawowanie kontroli działalności przedsiębiorstwa.

3. Samorząd załogi oraz jego organy realizują zadania określone w ust. 2 niezależnie od organów administracji państwowej, organizacji społecznych, związkowych i politycznych.

Art. 2. 1. Organami samorządu załogi są:

- 1) ogólne zebranie pracowników przedsiębiorstwa, ogólne zebranie pracowników poszczególnych zakładów oraz innych jednostek organizacyjnych wchodzących w skład przedsiębiorstwa,
- 2) rada pracownicza przedsiębiorstwa, która w statucie samorządu załogi może być nazwana radą robotniczą,
- 3) rada pracownicza zakładu w przedsiębiorstwie wielozakładowym.

2. Załoga może wypowiadać się w istotnych sprawach przedsiębiorstwa w formie referendum.

3. Rada pracownicza przedsiębiorstwa reprezentuje samorząd załogi.

Art. 3. Działalność w radzie pracowniczej przedsiębiorstwa oraz w radzie pracowniczej zakładu ma charakter społeczny.

Art. 4. Członkowie rady pracowniczej przedsiębiorstwa oraz członkowie rady pracowniczej zakładu, zwani dalej członkami rady pracowniczej, są odpowiedzialni wobec załogi.

Art. 5. Członek rady pracowniczej zachowuje prawo do wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy z powodu pełnienia swoich zadań w godzinach pracy.

Art. 6. 1. Przedsiębiorstwo państwowe nie może bez zgody rady pracowniczej przedsiębiorstwa wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z członkiem rady pracowniczej w czasie trwania kadencji tej rady oraz w ciągu jednego roku po jej upływie. Przedsiębiorstwo nie może też bez zgody rady pracowniczej przedsiębiorstwa zmienić w tym czasie członkowi rady warunków pracy i płacy na jego niekorzyść.

2. Postanowienia, o których mowa w ust. 1, nie naruszają przepisów o rozwiązywaniu stosunku pracy bez wypowiedzenia.